

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

Географічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра географії та менеджменту туризму

(назва кафедри)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан географічного факультету

Мирослав ЗАЯЧУК

«12» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

ГЕОГРАФІЯ СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова/вибіркова)

Освітньо-професійна програма

Міжнародний туризм, Готельно-ресторанний сервіс та
туроперейтинг

(назва програми)

Спеціальність

242 "Туризм і рекреація"

(вказати: код, назва)

Галузь знань

24 "Сфера обслуговування"

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти

перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

Факультет

Географічний

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання

українська

(вказати: якими мовами читається дисципліна)

Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни **Географія сфери обслуговування** складена відповідно до вимог її змісту (Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності 2015 р.) та відповідає освітній програмі «Готельно-ресторанний сервіс та туроперейтинг» та освітній програмі «Міжнародний туризм», уведеної наказом по університету №118 від 03.04.2023 р., (спеціальність 242 «Туризм і рекреація», галузь знань 24 «Сфера обслуговування»).

Розробник: проф. *Кілінська Клавдія Йосифівна*, проф. кафедри географії та менеджменту туризму, д. геогр. н.

Погоджено
з гарантом ОП «Готельно-ресторанний сервіс
та туроперейтинг»

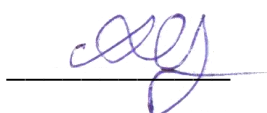

Галина КРУЛЬ

Погоджено
з гарантом ОП «Міжнародний туризм»

Тетяна СКУТАР

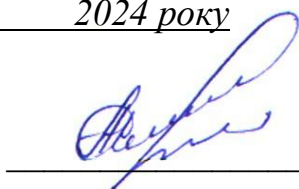
Затверджено на засіданні кафедри географії та менеджменту туризму
Протокол № 1 від “12” серпня 2024 року

Завідувач кафедри географії
та менеджменту туризму

Олександр КОРОЛЬ

Схвалено навчально-методичною радою географічного факультету
Протокол № 1 від “12” серпня 2024 року

Голова навчально-методичної ради
географічного факультету

Наталя АНДРУСЯК

1. Мета навчальної дисципліни полягає у забезпеченні майбутнього фахівця з міжнародного туризму і готельно-ресторанного сервісу та туроперейтингу теоретичними знаннями і практичними навичками з географії сфери обслуговування.

Пререквізити. Ефективність засвоєння курсу підвищує попереднє вивчення таких навчальних дисциплін: «Рекреологія», «Рекреаційна географія», «Основи туризму і рекреації», «Основи сфери гостинності», «Організація екскурсійних послуг»

2. Результати навчання: У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має розширити і доповнити набуття таких *компетентностей*:

- СК1 (Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності) знанням сутності понять «географія сфери обслуговування», «послуга»; законів, закономірностей, чинників і принципів розвитку і територіальної організації сфери послуг; видів послуг за різними ознаками; структури сфери обслуговування;

- СК2 (Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях) і СК3 (Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій) знанням чинників, що впливають на розвиток сфери обслуговування та її територіальну організацію;

- СК5 (Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів) знанням особливостей функціонування туристичних, транспортних, фінансових, лікувально-оздоровчих, освітніх та інших послуг;

- СК15 (Здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства) знанням нормативно-законодавчої бази, що регулює діяльність підприємств, які надають послуги;

- СК21 (Здатність аналізувати територіальне поєднання рекреаційно-туристичних ресурсів, господарства та інфраструктури за формами та видами туризму)

Програмні результати:

- ПРН2. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг тощо

- ПРН27. Пояснювати спеціалізацію туризму на основі аналізу територіального поєднання рекреаційно-туристичних ресурсів, господарства та інфраструктури

Студенти також мають:

знати:

- місце «Географії сфери обслуговування» в системі географічних і суміжних наук;

- основні групи сфери послуг;

- чинники, що впливають на розвиток сфери послуг;

- чинники, що впливають на географію сфери послуг;

вміти:

- аналізувати законодавчо-правову базу, що регулює діяльність підприємств, які надають послуги;

- виявляти територіальні відмінності у рівнях розвитку, реалізації і споживання основних груп сфери послуг;
- обирати оптимальні види послуг залежно від особливостей регіону;
- складати регіональні комплексні характеристики розвитку сфери послуг;
- оцінювати сучасний стан і тенденції розвитку міжнародних послуг.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <i>Географія сфери обслуговування</i>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	3	4	120	2	30	15	-	-	75	-	залік
Заочна	2	3	4	120	2	8	4	-	-	108	-	залік

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин																
	усього	денна форма					заочна форма					усього	у тому числі				
		у тому числі					у тому числі										
		л	п	лаб	інд	с.р.	л	п	лаб	інд	с.р.						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13					
Змістовий модуль 1. Теоретичні поняття сфери обслуговування																	
<i>Тема 1. Географія сфери обслуговування як наукова та навчальна дисципліна. Понятійно-термінологічний апарат</i>	8	2	2	-	-	4	28	1	2	-	-	25					
<i>Тема 2. Територіальна організація сфери обслуговування</i>	10	2	2	-	-	6	26	1	-	-	-	25					
ЗМ1	18	4	4	-	-	10	54	2	2	-	-	50					
Змістовий модуль 2: Географія послуг сфери обслуговування																	
<i>Тема 3. Географія торговельних послуг. Шопінг-туризм</i>	15	4	3	-	-	8	7	-	-	-	-	7					
<i>Тема 4. Географія житлово-комунальних послуг</i>	8	2	-	-	-	6	7	1	-	-	-	6					
<i>Тема 5. Особливості надання транспортних послуг та послуг зв'язку</i>	15	4	3	-	-	8	7	-	-	-	-	7					
<i>Тема 6. Ринок і географія</i>	6	2	-	-	-	4	9	1	2	-	-	6					

інформаційних послуг. Інжинірингові послуги												
Тема 7. Географія фінансових послуг	8	2	-	-	-	6	6	-	-	-	-	6
Тема 8. Сутність, особливості та географія соціально-культурних послуг	11	2	-	-	-	9	7	1	-	-	-	6
Тема 9. Послуги у сфері охорони здоров'я. Географія медичних послуг	10	2	-	-	-	8	8	1	-	-	-	7
Тема 10. Географія наукових, науково-технічних та освітніх послуг	15	4	3	-	-	8	8	1	-	-	-	7
Тема 11. Географія туристичних послуг	14	4	2	-	-	8	7	1	-	-	-	6
ЗМ2	102	26	11	-	-	65	66	6	2	-	-	58
ВСЬОГО	120	30	15	-	-	75	120	8	4	-	-	108

3.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1	Назва: Географія сфери обслуговування як наука. Об'єкт та предмет вивчення (семінарське заняття) Завдання: Визначити роль та значення науки. Охарактеризувати структурні рівні науки. Результати: Характеристика предмету.	2	5
2	Назва: Теоретичні засади територіальної організації сфери обслуговування (семінарське заняття) Завдання: Просторовий аналіз сфери обслуговування у світі та Україні. Результати: Опис країн світу з найвищими показниками сфери обслуговування.	2	5
3	Назва: Торгові мережі та бренди світового й українського ринку (практична робота) Завдання: Проаналізувати вітчизняні торгові центри та бренди Результати: Комплексна характеристика торгових центрів та брендів України	3	10
4	Назва: Географія транспортних послуг у світі (практична робота) Завдання: Проаналізувати структуру транспортних послуг на світовому рівні. Результати: Комплексна характеристика світових транспортних послуг	3	10

5	Назва: Географія світових освітніх і наукових послуг (практична робота) Завдання: Скласти опис світових освітніх і наукових послуг. Результати: Картохема, опис основних регіонів, де сформувалися наукові школи сфери послуг	3	5
Захист роботи як показ і розповідь на презентації об'єктів однієї з підтем практичних завдань.		2	5
Всього		15	40

3.4. Самостійна робота*

Для засвоєння теоретичного матеріалу навчальної дисципліни «Географія сфери обслуговування», крім аудиторних занять (лекційних, семінарських, практичних), значну увагу приділено самостійній роботі студентів, на яку відведено 2/3 від загальної кількості кредитів. До **форм** самостійної роботи віднесено вивчення додаткової літератури; підготовка до семінарських і практичних занять; підготовка до проміжного та підсумкового контролю; самостійне опрацювання запропонованих тем та питань. Перевірка знань здійснюється шляхом включення питань самостійної роботи до змістових модулів дисципліни.

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Розробка теорії сфери послуг зарубіжними вченими	4
2.	Чинники, що впливають на розміщення та розвиток сфери послуг	2
3.	Теорія центральних місць	4
4.	Види торговельних послуг	4
5.	Мотиваційні заходи для шопінг-туристів	4
6.	Специфічні характеристики сфери житлово-комунальних послуг	6
7.	Особливості надання транспортних послуг	4
8.	Класифікація послуг зв'язку	4
9.	Сучасні тенденції розвитку сфери інформації	4
10.	Фінансові послуги в Україні	6
11.	Класифікація соціально-культурних послуг	9
12.	Види медичних послуг	8
13.	Види наукових послуг	4
14.	Класифікація освітніх послуг	4
15.	Основні суб'єкти туристичних послуг	8
ВСЬОГО		75

Для заохочення участі здобувачів вищої освіти у різних видах інформальної освіти їм рекомендується проходження безкоштовних навчальних тренінгів (вебінарів, семінарів), наближених за змістом до даної навчальної дисципліни, на платформі Prometheus (<https://prometheus.org.ua>) та інших фахових платформах. За умови виконання усіх завдань та безкоштовного отримання сертифікату), здобувач вищої освіти може отримати **додатково 10 балів** до підсумкової оцінки (що зараховуються як ІНДЗ).

4. Методи навчання

Під час викладання даної навчальної дисципліни використовуються такі методи навчання:

- словесні методи (лекція, розповідь, бесіда, консультація, дискусія, проблемна ситуація тощо),

- практичні заняття (підготовка презентацій та семінарів, виконання практичних завдань),
- наочні методи (презентації, відеоматеріали тощо),
- онлайн-навчання (мультимедійні, дистанційні),
- самостійна робота за програмою навчальної дисципліни.

5. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Критерії оцінювання за основними видами робіт – [завантажити>>>](#)

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів є:

- стандартизовані тести;
- усні відповіді на семінарських заняттях;
- презентації результатів виконаних завдань (практичних робіт та їх захист);
- контрольні тестування.

7. Форми поточного і підсумкового контролю та оцінювання

Форми поточного контролю:

- усна (відповідь студента під час семінарського заняття);
- захист презентації;
- виконання практичних робіт (відповідно до завдань);
- письмова (тестування);

Форма підсумкового контролю: залік.

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять і має на меті перевірку знань здобувачів вищої освіти з окремих тем шляхом виконання конкретних завдань (практичних робіт, презентацій, усних відповідей чи тематичних тестувань). Кількість передбачених балів за різні види робіт зазначені у силабусі, робочій програмі, в системі дистанційного навчання Moodle, куди за умови онлайн-навчання студенти завантажують роботи, і де здійснюється тестовий контроль, та оголошуються під час занять (або

виставляються в Moodle). Самостійна робота враховується при складанні тестових запитань до тем і підсумкового модульного контролю.

Тестові завдання різних форм розроблені до кожної теми і покликані перевірити рівень засвоєння теоретичного матеріалу, здатності осмислити і відтворити зміст даної частини дисципліни.

Загалом весь матеріал поділений на два змістових модуля, які передбачають поступове накопичення балів упродовж семестру: ЗМ1 і передбачає накопичення 20 балів (по 10 балів на семінарські заняття і тестовий контроль), ЗМ2 – 40 балів (з яких 10 балів – тестовий контроль, 30 балів – виконання практичних робіт), підсумкові тести (залік) – 40 балів, що в сумі складає 100 балів за семестр.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та практична робота				Підсумковий тест (теор.)	Сума
Модуль №1		Модуль №2			
Теорет. матеріал	Практичний	Теорет. матеріал	Практичний		
10	10	10	30	40	100

Політика оцінювання

• *Політика щодо дедлайнів та перескладання:* Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (за умови дотримання всіх вимог до виконання робіт – 50% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

• *Політика щодо академічної доброчесності.* Вимоги до академічної доброчесності визначаються «Положенням про виявлення та запобігання академічному плагіату у ЧНУ ім. Ю. Федьковича», що розміщується на сайті університету за посиланням: https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJlI2ot4UeSq2_BSGadrPl_/view. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі їхнього виконання.

• *Політика щодо відвідування:* Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

8. Література

Основна література

1. Географія сфери обслуговування: Курс лекцій / Упорядник: Я. С. Сосницька. Луцьк: Східноєвроп. націон. ун-т ім. Лесі Українки, 2019. 72 с.
2. Куценко В.І., Осафійчук Я.В. Трансформація соціальної сфери України: регіональний аспект: Монографія / За ред. С.І. Дорогунцова. К.: Оріяни, 2005. 400 с.
3. Топчієв О.Г. Основи суспільної географії: підручник для студ. географ. Спеціальностей вищих навч. закладів. Одеса: Астропритн, 2009. 544 с.

Додаткова література

4. Гукалова І.В., Мальчікова Д.С. Вступ до фаху: географія і суспільство. Навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 268 с.
5. Кузишин А.В. Регіональна географія України: курс лекцій. Тернопіль: Вектор, 2012. 340 с.

6. Куценко В.І. Соціальна сфера: реальність і контури майбутнього (питання теорії і практики): Монографія / За наук. Ред. Б.М. Данилишина. Ніжин: ТОВ «Видавництво «АспектПоліграф», 2008. 818 с.
7. Світовий ринок товарів та послуг: Підручник. У 2-х ч. Ч.2 / А.А. Мазаракі, Є.М. Воронова, І.В. Чаус та ін.; за заг. ред. А.А. Мазаракі. Х. Вид-во «Ранок», 2008. 240 с.
8. Топчієв О.Г, Мальчікова Д.С., Яворська В.В. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики. Навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 372.
9. Шаблій О.І. Основи суспільної географії. 20-е видання. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 296 с.
10. Шаблій О.І. Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2001. 44 с.
11. Шаблій О.І. Суспільна географія у двох кн. Книга перша. Проблеми теорії, історії та методики дослідження: [Вибрані твори]. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 814 с.
12. Шаблій О.І. Суспільна географія у двох кн. Книга друга. Проблеми українознавства, регіоналістики і краєзнавства: [Вибрані твори]. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 706 с.
13. Шевчук Л.Т. Соціальна географія: Навч. посібник. К.: Знання, 2007. 349 с.